

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET
POSTBOKS 8013, DEP.,
0030 OSLO

Ny dyrevelferdsmelding – Merknader.

BAKGRUNN

I forbindelse med høring til forslag for ny dyrevelferdsmelding vil det være viktig å få revidert regelverket om mosjon for storfe, jfr. § 10 i Forskrift om hold av storfe, Mosjonsparagrafen, der det i utgangspunktet er beskrevet et krav til beite - evt. alternative opplegg med luftegård for hunddyr av storfe over 6 måneder for løsdriftsfjøs bygd før 2014.

KRAV OM ENTYDIG FELLES REGELVERK

Hovedregelen er krav om fri bevegelse, mosjon og mulighet til naturlig adferd. Beiteplikt for løsdriftsbesetninger har vært forskriftsfestet fra 2004. Husdyrholderne har hele tiden vært klar over denne bestemmelsen. Opprinnelig tekst i forskriften var at beitekravet for løsdrift skulle gjelde fra 2013, men senere ble det utsatt til 2014, og der er vi i dag for så vidt.

Fortrinnsvis skal det skaffes beiteareal. Eventuelt kan luftegård benyttes der beite ikke er tilgjengelig. Men her må det innføres vilkår:

1. I tørrværsperioder skal det benyttes en tilstøtende mosjonstrø. Dette er noe som alle kan praktisere, og på alle steder vil det i kortere eller lengre perioder være en slik mulighet. Dette oppfyller både hovedregelen om fri bevegelse, mosjon og naturlig adferd og det tilfredsstillende kravet i opinionen. Det ville være en god reklameeffekt for den norske melkeproduksjonen og godt for dyrevelferden. Det burde være en økonomisk stimuli til å gi dyrene mest mulig frigang på mosjonsareal eller beite. Enten gjennom tilskuddsordninger eller på melkepris. Det vil være et tilbakeslag for dyrevelferden hvis den norske kubestanden bare skal ha mosjon på en betongplattning ved fjøsveggen.
2. Det skal tilbys fôr og vann ute da dette vil friste flere til å gå ut. Slik som det er i dag er det knapt dyr å se ute. Flere husdyrbrukere her i området forteller at luftetrøa ikke ble benyttet før en begynte å praktisere tilbud med fôr i fôrkorg og vann. Dyra oppholder seg helst der de kan få ete og drikke.

Eksempelvis kan dette utformes slik som en felles bestemmelse:

Dersom egnet beite ikke er tilgjengelig kan det søkes dispensasjon for å ha dyrene i egnet luftegård eller annet utendørs område der dyrene sikres mulighet til fri bevegelse og mosjon. Det skal i forbindelse med luftegård legges til rette for å benytte en tilstøtende mosjonstrø i tørrværsperioder.

Dette betyr at regelverket og oppfølgingen bør endres. Hovedkravet er beiting, men hvis alternativt område (luftetrø, luftegård) tilbys, må det settes vilkår. Dette betyr for eksempel:

- *området skal være egnet så alle bruker det
- * dyrene skal kunne utøve naturlig adferd
- * dyrene skal ikke påføres unødvendig påkjenning
- * området skal være drenert og tørt
- * fôring og vann tilgjengelig ute VIKTIG
- * overbygd fôringsplass med fast dekke
- * i tørrværsperioder må et utvidet nærliggende mosjons-/beiteområde

Utviklingen her i området er at stadig flere dyr blir stående inne. Status som ble tatt opp for en del år tilbake viste at 18 av 52 melkekubesetninger ikke overholder mosjonsplikten, dvs 35%. Av disse 18 besetningene var det 13 besetninger (25%) som ikke hadde ut en eneste melkeku (5 båsfjøs og 8 løsdriftsfjøs). Regner med at noe lignende forhold gjelder kjøttfebesetningene. Problemet er at Mattilsynet sannsynligvis ikke har nok innsikt og oversikt i det lokale dyrehold som tidligere. Da var det vanlig at alle dyra var ute. Regner også med at forholdene er nokså lik over hele landet.

Her i distriktet er det steder med åpen dør til uteareal fra husdyrrom, men utearealet er enten en betongplatt uten mat/drikke, svært bløtt areal eller svært bratt areal. Resultatet er oftest at dyra blir inne. Enkelte steder er det i tillegg bare en liten del av besetningen som har slik tilgang (eks. sinkyr, dvs at bare 25% av dyra har en mulighet å komme ut). På gjennomreise er det sjelden å se dyr ute.

Mitt råd er at der det er usikkerhet om mosjon så må de få beskjed om å varsle den dagen de slipper ut slik at Mattilsynet kan komme for bekreftelse, både at de er ute og at det tilbys fôr og vann. Da slipper en den usikkerheten som oppstår ved inspeksjoner på ulike tider i sesongen om de egentlig har vært ute eller ikke. Det kan jo være vanskelig å bevise i ettertid.

REKLAMEEFFEKT

Det oppleves som villedende markedsføring fra Tine når det på melkekartongene reklameres med:

«Hver sommer finner du våre melkekyr der både folk og dyr trives aller best: på fjellet, i skogen og ute i den grønne sommerenga. Over hele landet nyter de solvarm bris, lyse sommernetter og frodige beitemarker – og slik bevares også det vakre kulturlandskapet i Norge. For å levere kanskje verdens fineste melk trenger vi friske og spreke melkekyr som trives godt og spiser sunt. Derfor betyr den norske naturen så mye for oss. Og derfor er vi så glade for å se dyrene som koser seg ute. Sånt blir det god melk av.»

Det kan også henvises til NYT NORGE- merket som garanterer at et slikt produkt er produsert slik at hensynet til dyr, mennesker og miljø er ivaretatt etter bestemte standarder og at dette kan dokumenteres bl.a. ved KSL. Dette kan oppfattes som villedende. Det kan virke som både Mattilsynet og KSL har en jobb å gjøre.

Det er på tide at myndighetene og regelverket nå tar hensyn til dyrevelferden og får presentert husdyrholdet og matvareproduksjonen på en mer positiv måte gjennom å endre til mer dyrevennlig drift.

LITEN EFFEKT AV SMÅ LUFTEGÅRDER

Det finnes luftegårder for 100 – 150 dyr på ca. 300 m² (30 x 10m). Dette har egentlig liten effekt. Dyrene står inne hele sommeren, og det er ingen kontroll selv om det er varslet til Mattilsynet. Alle har mulighet til en utvidet beite- og/eller mosjonsordning med en base i luftegård. Vi må ikke komme i den situasjonen at fremtidens melkekyr stort sett bare er inne i fjøset.

KONKLUSJON

Hvis regelverket blir stående vil anslagsvis 90% av nye løsdriftsfjøs bygd etter 2014 søke om dispensasjon pga. at egnet beiteareal ikke er tilgjengelig. Av de gamle løsdriftsfjøs bygd før 2014 vil anslagsvis 50% ordne med luftegård (betongplattning/4,5 m² pr dyr) eller søke om dispensasjon for å kunne ha dyra bare inne. I tillegg vil en del båsfjøs søke om dispensasjon (evt noen med luftegård). Resultatet vil bli at størstedelen av norske melkekyr aldri kommer ut.

Det er mulig at de store besetninger har vansker med å finne egnet beiteareal. Det synes derfor tvingende nødvendig å få forskriftsfestet tilgang til minimum en luftegård med en tilstøtende utvidet mosjonstrø til bruk i tørrværsperioder i alle besetninger i hele landet. Dispensasjonsordningen kan ikke gis for helt fritak. Dispensasjonen må bare gis for luftegård/annet egnet uteareal med krav om bruk av tilstøtende mosjonstrø i tørrværsperioder. Og det må innføres krav om tilbud av fôr og vann.

Rissa 22.09.22

Veterinær Magnar Østerås, Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa